

Rådhuset, Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

Folketingets Social- og Ældreudvalg Social- og ældreministeren

Kopi til KL

17. august 2022
Side 1 af 6

Kære medlemmer af Folketingets Social- og Ældreudvalg og Social- og Ældreminister Astrid Krag

Aarhus Kommune ønsker at gøre opmærksom på en række uhensigtsmæssigheder vedr. registreringerne af magtanvendelser. Formålet med denne henvendelse er at få udvalget og ministeren i tale i forhold til mulighederne for at gøre registreringerne mindre bureaukratisk, således at medarbejderne i højere grad kan fokusere på deres kerneopgave med udvikling, pleje og omsorg.

Henvendelsen er sket på baggrund af drøftelser i Social- og Beskæftigelsesudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget på baggrund af Aarhus Byråds behandling af den årlige redegørelse om magtanvendelser på social- og ældreområdet. Afsenderne er således de to udvalg samt rådmænd.

Det er vores klare vurdering, at der anvendes uhensigtsmæssigt mange ressourcer på registrering af i forvejen godkendte magtanvendelser. Disse ressourcer kunne med fordel anvendes på noget værdiskabende for borgerne. Vi tror på, at vi, gennem tillid til medarbejderne og frisættelse af administrative ressourcer, kan skabe bedre service for borgerne.

Udvalgenes drøftelser har også omfattet en drøftelse af betegnelsen magtanvendelser. Vi vil gerne opfordre til, at det overvejes om betegnelsen magtanvendelse er den korrekte i alle tilfælde. Fx mener vi, at der er stor forskel på, om en borger fastholdes, eller om der anvendes tryghedsskabende velfærdsteknologi, som fx en trædematte til registrering af, om en borger er på vej ud af sit hjem, eller en sengehest til at forhindre at borgeren falder ud ad sengen.

En bedre skelnen mellem de forskellige former for magtanvendelse vil bidrage til et mere tydeligt billede af, hvornår der anvendes reel magt, og hvornår der er tale om almindelige tryghedsskabende tiltag og omsorg.

Hovedpointerne er følgende:

- Der skelnes ikke mellem akut og forhåndsgodkendt magtanvendelse. Dermed er der pligt til at registrere hver gang magt tages i anvendelse, også selv om magtanvendelsen/indgrebet er forhåndsgodkendt. Vi foreslår, at det ved forhåndsgodkendt magtanvendelse alene er selve afgørelsen, der registreres og dette i kommunens eget fagsystem som led i den almindelige dokumentation. Altså en udfasning af enkeltregistrering og indberetning af hver eneste situation, hvor den godkendte magtanvendelse sker.

SUNDHED OG OMSORG SAMT SOCIALE FORHOLD OG BESKÆFTIGELSE

Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte e-mail:
okhe@aarhus.dk, mtr@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Henrik Oversø og Mette Tjørnehøj

- Flere magtanvendelser bør kunne tillades ved forhåndsgodkendelse. Eksempelvis aflåsning af skabe i borgeres egen bolig, da enkelte borgere ikke evner at have fri adgang til tøj eller andre genstande.
- Det kunne endvidere med fordel genovervejes, om der skal træffes afgørelse om anvendelse af særlige døråbnere (§125) og stofselere (§128) og låsning og sikring af yderdøre og vinduer (§128c). Den lovmæssige hjemmel til anvendelse af disse er ganske tydelig og forudsætter sundhedsfaglig vurdering af den enkelte borgers situation og tilstand. Dermed vil de nævnte tiltag ikke tages i anvendelse med mindre, der er nødvendig årsag og sundhedsfaglig dokumentation af samme. Procedure om afgørelse er dermed en ekstra bureaukratisk foranstaltning, der hvis den fjernes kunne reducere ledere og medarbejders papirarbejde væk fra borgerne.
- Reglerne for optagelse i særlige botilbud uden samtykke bør ensrettes, så der ikke gøres forskel på borgere med demenssygdom og borgere med væsentligt nedsat psykisk funktionsevne.
- Modsatrettede krav fra forskellige tilsynsmyndigheder, som sætter ledere og medarbejdere i situationer, hvor det er umuligt ikke at overtræde regler eller anbefalinger.

17. august 2022
Side 2 af 6

Uddybende eksempler

Nedenfor giver vi eksempler på regler og registreringspraksis som med fordel kunne gøres mere fleksible og mindre bureaukratiske. Vi anerkender registrering og indberetning af magtanvendelse er et nødvendigt greb for at undgå unødvendig anvendelse af magt og dermed indgreb i selvbestemmelsesretten. Ikke desto mindre synes registreringspligten at skabe en unødvendig detaljerighed og en dataopsamling, der ikke bidrager mærkbart til det faglige arbejde, men til gengæld øger dokumentationens omfang mærkbart.

Afbureaukratisering af reglerne for forhåndsgodkendte magtanvendelser

I forbindelse med magtanvendelse jf. servicelovens kapitel 24 og 24a er der pt. pligt til at registrere hver gang magt tages i anvendelse. Det gælder ligeledes, hvis der er tale om gentagen magtanvendelse, og der skelnes i registreringspraksis ikke mellem akut og forhåndsgodkendt magtanvendelse.

Forud for anvendelse af magt er der pågået fagligt reflekteret arbejde med at afdække alternative tiltag for at hjælpe og støtte en borger, der f.eks. kan have fremskreden demenssygdom. Når alle andre midler og tilgange er afdækket og afprøvet, vil der kunne ansøges om og godkendes anvendelse af for eksempel en trædematte, der vil kunne understøtte at personalet kan handle rettidigt, hvis borgers adfærd er urolig med tendenser til at

vandre/forlade boligen. Ved godkendt ansøgning tages trædemåtten i brug, men iflg. lovgivningen skal medarbejdere registrere hver gang, der anvendes magt – dvs. hver gang borger træder på måtten. I et helt konkret tilfælde betød det, at medarbejdere 161 gange noterede med navn, dato og tidspunkt, at borger havde trådt på måtten. Dette i samme periode som personalet – som lovgivningen også foreskriver – fortsat skulle afdække alternative metoder og tilgange for at forebygge anvendelsen af magt, her altså defineret som brug af trædemåtte.

17. august 2022
Side 3 af 6

Lignende eksempler findes i bo- og dagtilbud, hvor der ofte anvendes stofseleler til borgere der sidder i kørestol. Stofselelerne benyttes typisk mange gange i løbet af en dag, når borgeren sidder i sin kørestol og toiletstol. Det ville være ønskeligt hvis denne manuelle registrering kunne erstattes med en præcisering i indberetningen om, at selet anvendes dagligt i hele måneden.

I flere tilfælde er der en dokumentationspligt, som kan medføre markant tidsforbrug væk fra borgeren. For medarbejdere og ledere forekommer registreringerne meningsløse og understøtter ikke det fokus vi har på, at medarbejdere bruger tid på kontinuerlig reflekterende og nysgerrig tilgang ind i det forebyggende arbejde omkring en borger.

Ydermere er processen med at dokumentere og indsende indberetninger om benyttelse af forhåndsgodkendelser i februar 2022 blevet kompliceret af en ny fortolkning af vejledningen til magtanvendelsesreglerne. Socialtilsynene har præciseret, at indberetningerne skal indsendes inden udløbet af måneden. Dog skal registreringerne for de sidste tre dage i en måned indsendes inden 72 timer i den efterfølgende måned. Denne nye praksis har øget arbejdet med indsendelsen af registreringerne, da der nu skal indsendes registreringer to gange om måneden; først for alle de dage der er mulige inden udløbet af måneden og derefter for de sidste dage i måneden inden for 72 timer efter overgangen til den nye måned. Den nye praksis er i strid med beskrivelsen i vejledningen og med informationen på Socialstyrelsens hjemmeside. Vi har rettet henvendelse til Social- og Ældreministeriet den 31. maj 2022 omkring denne problematik, og afventer svar.

Flere magtanvendelser skal kunne forhåndsgodkendes

Det er muligt at ansøge om forhåndsgodkendelse til anvendelsen af magt i en begrænset periode. Eksempelvis at fastspænde borgere i kørestol med stofseleler, anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi så som trædemåtte, fastholdelse i hygiejnesituationer, samt låse yderdøre og vinduer for at forhindre, at en borger udsætter sig selv eller andre for væsentlig personskade.

Vi savner imidlertid en mulighed for at få forhåndsgodkendelse til at aflåse skabe i borgers bolig. Enkelte borgere evner ikke at have fri adgang til tøj eller andre genstande i deres egne skabe, da de river deres tøj i stykker, spiser genstande, bliver bange og mister kontrol. På trods af en omfattende

pædagogisk indsats er det ikke muligt at holde skabe åbne i disse få borgeres bolig, uden at det samtidig bliver en trussel mod borgerens fysiske og psykiske helbred. I enkelte tilfælde har vi løst det med døgnbemanding tilknyttet borgeren, hvilket til gengæld fritager borgeres mulighed for en privat-sfære, og det er en meget udgiftskrævende foranstaltning. I andre tilfælde bliver skabene låst, hvilket skaber tryk for borgeren, men det er ikke lovligt. Vi vil derfor foreslå, at det bliver muligt at få forhåndsgodkendelse til at låse skabe i disse særlige tilfælde eventuelt på baggrund af en lægefaglig vurdering. Formålet er at undgå, at medarbejdere skal foretage ikke tilladte magtanvendelser for at give borgeren den rette omsorg og forebygge alvorlige helbredsproblemer.

17. august 2022
Side 4 af 6

Herudover savner vi en mulighed for at søge om forhåndsgodkendelse til at benytte sengeheste til en afgrænset gruppe af borgere med alvorlige fysiske handicap, som ikke kan give samtykke til brug af sengehest. Der er borgere, som risikerer at falde ud af deres seng og komme alvorligt fysisk til skade, og som ikke kan rejse sig ved egen hjælp. Disse borgere kunne med stor fordel beskyttes mod fald ved at anvende en sengehest. Vi er med de nuværende regler nødt til at anvende en seng, der kan sænkes til tæt på gulniveau og en faldmåtte ved siden af sengen for at beskytte borgeren mod at komme til skade. Dette giver imidlertid en udfordring med at overholde gældende regler for medarbejdernes fysiske arbejdsmiljø.

Regler for optagelse i særligt botilbud uden samtykke bør ensrettes

Vi oplever, at de nugældende regler for optagelse i særligt botilbud for personer med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne, der ikke kan give samtykke, ikke altid følger med de behov, som borgerne får gennem livet. Det er ikke altid muligt at flytte borgeren til det botilbud, der ud fra en socialpædagogisk- og sundhedsfaglig vurdering, vil være det bedst egnede til borgeren. Hvis borgeren skal flyttes, skal der sendes en anmodning til Familieretshuset, der herefter træffer en afgørelse. For at Familieretshuset kan træffe afgørelse om, at borgeren må flyttes, skal der bl.a. være risiko for, at borgeren lider væsentlig personskade på sin nuværende bopæl, hvilket ikke altid er tilfældet, selv om borgeren kunne have stor gavn af at komme i et andet botilbud.

Indenfor demensområdet er der en særregel, hvor personer med demenssygdom, der ikke kan give samtykke, kan flytte på plejehjem, hvis det af kommunen vurderes omsorgsmæssigt mest hensigtsmæssigt uanset borgeren selv modsætter sig dette (passiv accept) men værgeren er enig. Vi mener, at reglerne bør ensrettes, så der ikke gøres forskel på borgere med demenssygdom og borgere med væsentlig nedsat psykisk funktionsevne, således at alle borgere har mulighed for at bo der, hvor de kan få de bedste muligheder for udvikling og trivsel. Denne regel findes også i frikommuneforsøg, jævnfør §12 i lov om frikommunenetværk.

Modsatrettede krav fra forskellige tilsynsmyndigheder

Vi oplever, at de forskellige tilsyn kan have modsatrettede krav til medarbejderne på bostederne. Vi ser eksempler på, at arbejdstilsynet kommer med forslag til medarbejdere, der har været udsat for vold og trusler på børne/ungeområdet, om frigørelsesteknikker og låsning af døre, som ikke har hjemmel i serviceloven. Den manglende mulighed for benyttelse af sengehest, giver personalet u hensigtsmæssige arbejdsstillinger, og Fødevarestyrelsen anbefaler i visse situationer imod magtanvendelsesreglerne, at køleskabe aflåses, så borgere ikke kan berøre fødevarerne.

Vi står meget gerne til rådighed for yderligere drøftelser af ovenstående forslag.

17. august 2022

Side 5 af 6

Med venlig hilsen

17. august 2022
Side 6 af 6

Social- og Beskæftigelsesudvalget

Eva Borchorst Mejnertz

Hüseyin Arac

Katrine Vinther Nielsen

Jan Ravn Christensen

Mahad Yussuf

Mette Skautrup

Gert Bjerregaard

Anders Winnerskjold, rådmand

Sundheds- og Omsorgsudvalget

Anette Poulsen

Hüseyin Arac

Katrine Vinther Nielsen

Jan Ravn Christensen

Peter Sporleder

Mathilde Hjort Bressum

Henrik Arens

Christian Budde, rådmand